

Felvidéki Híradó.

VEGYESTARTALMU HETILAP.

A Magyarországi Kárpát Egyesület Hergzeg Szász Coburg-Gothai Fülöp Ó királyi fensége védnöksége alatt álló Szittnya Osztyának közlönye.

Előfizetési ára:

Évi 3 részre . . . 3 Ft -- kr.
Fél évre . . . 1 -- 50 --
Negyed évre . . . 80 --

Felirat szerkesztők:

VÖRÖS FERENCZ és NAGY ISTVÁN.

A lap elemi iránti illetéki közleményeket kérjük Tur-Szt-Mártonba küldeni.

Megjelenik minden **vasárnap.**

Hivatalos hirdetések díja:

100 szög 2 frt., ezental minden megkezdett száz szónál 50 krral több.

A nemesség és a nemzetiségek.

Az újabb időben a nemesség gyakran ki van téve különböző oldalú megtámadásoknak. E megtámadások egy része azonban nem oly természetű, hogy mi e helyen arra reflektálhatnánk, de határozottan védelemükbe kell vennünk a tót nemzetiségi sajtónak azon kifakadásai ellen, melynek leleplezhetlen célja az, hogy vidékünkön a nemességét, tehát különösen a vármegye tisztviselőit a tót nép előtt gyalázza.

A felvidéki nemesség gyalítja sokal ismeretesebb, hogy sem nekünk a történelem lapjait kellene felütnünk, hogy rá olvassuk a bujtogatókra, miszerint a nemesség és idők óta legnagyobb jóltevője a tót népnek s hogy a nemesség s a nép a legszebb egyetértésben élt mind addig, míg közéjük nem tölték magukat özűző céljaik kihasználására.

De aki a szociális élet nyilvánulását figyelemmel kíséri, hamar eltalálhatja e kifakadások nyitját. Ma a felvidék csaknem minden vármegyében a nemesség kezében van a törvényes hatalom s a törvényes hatalom az, melyen megtörik a nemzetiségi igazgatók fondorkodása. Háborút indítanak tehát a nemesség ellen, mert maguk akarják annak helyét elfoglalni!

Annak a nemességnek, melyet ma a nemzetiségiek szeretnének kiirtani a föld színéről, sok szegény tót fű

köszönheti jelenét. Vagy a felvidék felső tanintézetét kik alapították? Kik tettek le nagyobb összegeket, hogy a szegény gyermekek nevelését elősegítsék? Egyenként lehetne rámutatni azokra, kik e jótéteményeket élvezték, kik annak köszönhetik, hogy ember lett belőlük. De a jó tétért ne várjon senki jót! Kigyót melegengetek keblük fölött.

A nemességet okozták a tót nép erkölcsi és anyagi hanyatlásáért s míg oly elveket hirdetnek, melyek a népet jóltevők ellen izgatják, nem veszik észre, hogy önmaguk ellen fordítják a fegyvert, mert valószínűs anarkizmusa tanítják a helyett, hogy szellemi táplálékot nyújtanának neki s útmutatásokat adnának, hogyan segítsen magán.

De kötelességünk felhívni a nemesség figyelmét is e támadásokra, hogy ezután még nagyobb figyelemmel kísérje közállapotainkat, vegyen tevékeny részt a közügyek vezetésében, mindenek felett pedig teljesítse hazafias feladatát, mint eddig.

A nemesség, mondják, idejét marta. Am mondják azok, kik a nemesség nemzeti jelentőségét a felvidéken nem ismerik, kik nem tudják megbecsülni azon szolgáltatásokat, melyeket itt a nemesség a hazának tett.

Ismerünk nemes embereket, kik egy szót sem tudnak magyarul, de

azért büszkén vallják magukat a magyar nemzet fiának. Kines gyanút őrzik a család hagyományait, olvasni nem tudják, nem értik, de azt tudják, hogy őseik kiváltságairól szólnak; ez büszkeségük s kegyelettel őrzik.

Ezek az emberek azok, kik törhetlen hűvei a magyar államnezemnek, kiket sem szép szó, sem ígérettel nem lehet attól eltántorítani.

E nemességgel szemben értjük a nemzetiségiek kifakadásait s látjuk, hogy a nemesség utjukban van, de szent meggyőződésünk, hogy az a nemesség, mely évszázadok alatt teljesítette hazafias feladatát, a jövőben is erős oszlopa lesz a magyar államnezemnek, terjesztje a hazafias szellemnek.

A gyelesos tótok ellen.

Azon alkalomból, midőn a csongrádme gyei törvényhatósági közgyűlés f. é. 8. sz. határozata szerént kiküldött a földm. ipar- és keresk. m. kir. miniszterium rendelőfőly kiflyólag azon kérdést tárgyalta, mennyiben engedhető meg, hogy a megye kötelekibe tartozó városok közül melyekben s mennyiben volna megengedhető, hogy heti vásárokon nem helybeli iparosok is jelenhessenek meg iparüzükkel, mint a Községi Közöngy irja. Cseregi Antal csongrádi járási főszolgabíró a következő s a bizottság által is egyhangulag elfogadott indítványt terjesztette be:

Régi idők óta rágódik már a magyar

kereskedelmi élet testén egy betegség, a mely az összes, de főleg a kisebb forgalmu helységek kereskedelmét megsemmisítéssel, végfalalal fenyegeti. Az árva, turóc- és zólyomgyepei gyelesos tótoknak az abszolútius acraban adott azon kiváltsága ez a betegség, a mely szerint azok az ország minden vidékeken megjelenhetnek s nemcsak az országok, hanem heti vásárokon is árúkat kirakhatják s szabadon árúshatják.

A felső magyarországi tótok részére adott ezen kiváltság alapját főként abban találja, hogy a felvidéken hazilag nagy mértékben készített gyeles, pamut szövet s más hasonló árú megfelelő forgalom, illetve a kinalatnak megfelelő kereslet hiányában ott el nem árúshatók s így a kizárólag gyeles s pamut készítésel foglalkozó népszoty megélhetése érdekében kívánatos, hogy az ily árúk az ország más vidékeken is áruba bocsátassanak s a forgalomnak átadassanak.

Ezen szempontból fogva föl a dolgot — noha ezen kiváltság rosszhatású versenyt létesít is a kereskedelmi élet téren — az ellen méltányossági indókelből kifogás nem tehető. Midőn azonban napról-napra tapasztalhatjuk, hogy a fontémirtett 3 megye lakossága a részükre biztosított kiváltsággal visszaélve, annak védszárnya alatt a törvényt kijátsza s a törvény határozott tilalma ellenére a megengedett házi ipar kélméken kívül más tőlük elpított árúkat is hoz a heti vásárokon forgalomba, az ilyen árúkkal az amugy is alig megélni tudó, állandó üzlet-emberrel szemben romboló hatású versenyt folytat, sőt a vevő közönséget is tévedésbe ejtve az ily árúkat mint hazilag készített, szóvott iparüzükkel hozza forgalomba, midőn mmdcezetek napról-napra tehát tapasztaljuk, kereskedelmünk s iparunknak a teljes

TÁRCSA.

Egy furcsa fiatal ember.

A vasuti kocsi, ahol egy halvány arcú fiatal nő ül, kevéssel az elindulás előtt ugrik be egy fiatal ember. A férfi és a nő megismerik és üdvözlök egymást.

— Mehet! hangzik a kocsi vezető jele s a sipszó, a sivatás után vígan indul a vonat a pompás síneken.

— Régen nem láttam önt — kezdi a társalgást a nő.

— Valóban. Azóta nem találkoztunk.

— És ennek nem én vagyok az oka.

— Tudom. Ismerem magam és így megvállhatom önnek, asszonyom, hogy kerültem ont. Nem mentem oda, ahol találkozhattunk volna.

— Meglehetősen öszinte vallomás.

— A lehető legöszintébb.

— Annál inkább, mert ezzel nekem szemtől szemben kellemetlenséget mondott.

— Az öszinteség egyik sajátsága az, hogy nem mindig kellemes. Sem arra, a ki mondja, sem arra, a kinek mondják.

— És — mondja — csakugyan olyan öszinte ön, mint állítja.

— Hígyje el, asszonyom.

— Elhírem. De mondja meg azt is, hogy miért került oly következetesen.

— Ha úgy kívánja, szívesen.

— Nos? tehát azért, mert . . .

— Ne olyan gyorsan és egyenesen.

A tény a maga valóságában nem látszik indokoltnak. Talán jobb lesz, ha némi előzmény után térök a korrekciókra.

— Amint akarja. Hallgatom.

— En ismertem önt, asszonyom, mielőtt bemutatott volna. Hamarabb ismertem, mint ön engem. Láttam az utcán, láttam néhány hangversenyen s olykor-olykor, amint kinézett az ablakból. Mint olyan ember, a ki némilig érdeklődik a nőkel szemben, megnézem és véleményét alkottam magamnak a felől, hogy szép-e, tetszik-e nekem?

— Ez a vélemény, persze — szólt az asszony — kedvezőtlen volt rám nézve.

— Ugy van. Azt mondtam ön magamnak, hogy ez a nő nem szép és a mint nem tetszik eddig, épen úgy nem fog tetszeni ez után sem.

— Ez azután öszinteség.

— Haragszik érte? Akkor nem folytatom.

— Rosszul esik, ami igen természetes. Hanem azért csak folytassa tovább. Megmondom, miért. Ez a leplezetlen öszinteség teljesen új rém nézve s ön az első férfi, a kinek az udvariasságot, a gyöngédséget — ami különben sokszor unalmas — az öszinteség kiszorítja. És ebben van valami érdekesség, ami arra a kérésre készítem, hogy önt a folytatásra kérem. Tehát nem tetszettem.

— Hígyje el, asszonyom.

— Elhírem. De mondja meg azt is, hogy miért került oly következetesen.

— Ha úgy kívánja, szívesen.

— Nos? tehát azért, mert . . .

— Ne olyan gyorsan és egyenesen.

— Hígyje el, asszonyom.

— Elhírem. De mondja meg azt is, hogy miért került oly következetesen.

— Ha úgy kívánja, szívesen.

— Nos? tehát azért, mert . . .

— Ne olyan gyorsan és egyenesen.

mint máskor, a fáradságtól egy kissé öszszeszedt és szemel körül sötétes karikák voltak észrevehetőek. A többi mind-mind jobban tetszett mint ön. Egyszer egy barátom fogta meg a karom és azt mondta, hogy egy szép nőnek mutat be. Nem volt semmi eleven-tésem. A szép nőkel szeretek megismerkedni.

— Es az a barátja engem mutatott be.

— Ugy van. A mint mélyen meghajtottam magam ön előtt, asszonyom, ajkaimon egy pillanatra mosoly jelent meg. Barátom azon kijelentése jutott eszembe, hogy egy szép nőnek mutat be. Volt okom a mosolyra. Am aztán a mosoly elmult és önt udvariasan kértem föl egy keringőre.

Azzal az érzéketlenséggel öleltem át az ön derekát, aminovel azokat szokták táncz közben megölelni, a kikkel kötelességből tánczolunk s a kik nem tetszenek. Emlékszik erre a keringőre?

— Emlékszem.

— Ah! tetttünk néhány fordulatot, mikor a zene elhallgatott. A keringőnek vége volt. En karom nyújtottam önnek s a helyett, hogy helyére vezettem volna vissza, végig sétáltunk néhányszor a teremben. Láttá asszonyom, van olyan idő is életben, amikor udvarias tudok lenni.

— Híszem. Ha akkor is öszintén cselekszik: nem sétál velem és nem szerez magának kellemetlenséget.

— Igaz van. Amint kart karba öltve sétáltunk a teremben s ön néhány köznapi frizist mondtam: ön cseregini kezdett. Olyan dologról, ami érdekelt engem, olyan

dologról, amelyről szereték hallani különböző véleményeket. Amint ön beszélt és én figyeltem hallgattam, arczába néztem, varazslat kezdett történni.

— Es mitéle varazslat történt önnel?

— Elmondom ezt is. Abban a fényben ugy tűnt fel előttem, hogy önnék asszonyom, szép, tiszta, alatos, arczbora van, amely igen finom s amely majdnem latni, enged az ereket is. Azt láttam, hogy vékony ajkszélei pirosak és beszéd közben olyan nedvesek, mintha csak egy hosszú csók csattant volna el azon kevéssel azelőtt.

— Szemeinek, sötét nagy szemeknek lobogó langját és tiszta fényét láttam, mintha valami édes gyönyör egy kissé nedvesedé tettem volna. Ehez hozzájárult az ön hangja, az ön előadása. Nem volt az ön hangjának kellemes zene, de valami végtelen gyöngédség, noisesség és érzékiség volt abban kifejezve. Az a nagy hang, amely piros és nedves ajkszélek közül jött elő, ugy tűnt föl nekem, mintha lazás perczekről szólna, mintha már majdnem ajkammal szivám be kövözden közeledt. Olyan volt az a hang, mintha igéni akart volna, a szemek fényével és alatos, finom arczbőrével együtt. Hallgattam, hallgattam és nem szóltam semmit.

— Csak nem szerelmes kezdett lenni?

— Nem. Csak el voltam buvólev. Sétálok közben újra felhangzott a zene és újra megkezdődött a táncz. Ekkor szó nélkül öleltem át az ön derekát; de már nem azzal az érzéketlenséggel, mint azelőtt. Táncz közben az ön kezének puhaságát éreztem vállamon; éreztem e közben, hogy önnék vég-

megsemmisüléstől való megmentése érdekében önként kell, hogy fölbredjen bennünk az eszme, e fontos kérdés tekintetében célzatos reformot létesíteni.

E reformnak létesítése s a visszaélések megszüntetése névze legkívánatosabb volna, ha az az egész ország területére vonatkozólag a törvényhozás által vagy miniszteri rendelettel eszközölnék, amde az a jelen körülmények között — úgy látszik — hiába remélhető.

A mily örömdetes tudomásul vehető egy részről a a magyar törvényhozásnak az 1887. évi XVIII. t. cz. által biztosított azon intézkedése, hogy a nem helyben lakó iparosok iparkészítvényeinek a heti piacokon eszközöndő elárúsítása tekintetében az egyes községeknek adja meg a jogot saját területük számára az engedélyt, viszonyaik és igényeik szerint szabályozni: ép oly sajnálatos másrészt azon körülmény, hogy a törvényhozás a felvidéki győzeses tótok hevítvásár látogatási jogosultsága érdemében nemcsak hogy a mai viszonyoknak megfelelő célzatos reformot nem létesít, de sőt ezen kiváltságot újabb rendelkezésében föltétlenül megerősíti.

Miután tehát egyrészt azon körülményt fogva, mert ezen kiváltság reformja tekintetében a magyar országgyűlés elé terjesztendő javaslat az érdekpárti nyomása alatt előreláthatólag megtörné, másrészt a nagyméltóság u. kir. földm., ipar- és kereskedelemügyi miniszterium több rendű intézvényében s főként az 1884. év október 25-én 49,328. sz. a. és 1885. év március 13-án 14,735. sz. a. kelt rendeletében kilátásba helyezett reform intézkedések még maig sem létesítettek — ezek alapján, mert a nagyméltóság miniszter úr előttünk fekvő 21,350 II. a. sz. a. jelen rendeletében is e kiváltságot föltétlenül megerősíti — ne hogy ezen kiváltság védszámára és leple alatt üzzött visszaélések következtében a magyar kereskedelem és ipar teljesen megsemmisültségek:

Indítványozom: miszerint a nagyméltóság u. kir. földm., ipar- s keresk. miniszter 21,350 II. a. sz. a. kibocsátott rendeletét értelmében készítő szabályrendelet tervezetbe fölvétségek:

Hogy Csongrád vármegye törvényhatósága alá tartozó azon helységek heti vásárait, — mely helységek az 1887. XVII. t. cz. 1. §-ában biztosított kedvezménytől fogva idegen iparosoknak iparkészítvényeikre a hetivásárokon való megjelölésük korlátozni kívánják — a fentírt 3 megye lakossága csak oly árukat hozhat forgalomba, melyek külsőleg is nyilvánvalólag föllismerhetőké tételnek, hogy valóban azon megyékben házilag készítették s ennek bizony-

nyítása és megerősítéseül azon vármegyék pécsettélje látatnak el.*

Ipar és közművelődés.

Ha minden czikk, amit eddig közlőnk és hírlapban megírtak, ha minden pohárköszöntő, amit társas összejöveteleken, bankettekén és anketéken a magyar ipar érdekében elmondottak mindig csak egy igaz és tántoríthatlan pártolót szerzett volna a magyar iparnak, akkor ma már széles és országban csak talán az iparmuzeumban lehetne látni egyes darabokat azokból a külföldi gyártmányokból, amelyeket itt nálunk sokkal jobb formában, tartósabb elkészítésben teremnek meg.

Az országos közművelődési kongresszus a magyarság s a magyar nyelvnek fogysán keseregve, nem feledkezhet meg arról, hogy egy nemzetiség jövőjét, annak anyagi jólétének erősítése nélkül biztosítani nem lehet.

A közművelődési kongresszus magasztos eszméjét csak is a hazai ipar fejlesztésével lehet érvényre emelni.

Mert hát miért fogyott meg a magyarság, s miért felejtli el a magyar munkás nép a saját anyanyelvét és beolvad külföldi országok nemzetiségei közé?

Azért, mert itthon nincs munka. A szegény munkás nép éhezni családja kenyeret keres s oda szegődik el, a hol azt megkapja. Magyarország felső vidékeiről miért vándorol ki a nép Amerikába? Az alföld magyar népe miért hagyja el az országot és megy Romániába? Azért mert itthon nincs munka. Nincsenek gyárak, amelyek foglalkozást adhatnának a szegény népnek.

Teremtünk tehát munkát. De hogyan lehet munkát teremteni? A külföldi ipartermekék vásárlásának mellőzésével.

Minden szezonban láthatjuk azt az óriási törekvést, melyet a külföldi gyárosok gyártmányaik elárúsítása végett nálunk fejtenek.

Még alig hullott le az első ősi harthat vedve a sárguló fűre. — csak példaul — a külföldi kályhagyárosok hályharokománya mint a téli szezon első beköszöntője, máris megérkezett. Henczegő kihívással igyekszik magát tetszetőssé és kedvesé tenni, pedig azokivül, vagy meglátásuk rajta a bécsi rongy, ha közelebbről vizsgáljuk azt is meg tudjuk, hogy k o r c s s z ü l ö t t.

Bizony a külföldi fazekas ipar műve

* Közülük Csongrád vármegye ezen határozatát, hogy tehjük rá az illetékes körök figyelmét annak is inkább, mert, ha jól tudjuk, a határozatban kimondott intézkedések már eddig is fenállottak.

resztul majdnem átátszóttak idomái. Az álom után következő reggel, s az egész nap magában hordta az álom varázslatát. Úgy előttem véltém látni őnt, mint őnt a báiban és misém hiányzott belőle; a legkisebb sem, amely talán elrontotta volna az összhangozt. És mig tartott a varázs, kerestem, kutattam ön után. Később már nem. Kerülttem, mert tudtam jól, hogy ebből a labzól égő, lángoló szerelmem támad, amely első sorban is engem emészt föl.

— És most?

— Most asszonyom?

Lesz szíves oda ülni az ablak mellé és gyönyörködni a szép vidékben. Megnézi, hogy mily gyorsan suhanunk el mellettünk a bokrok, a sövények és a távirda-ozsopok. En majd a másik oldalon tekintek ki és csodálkozom azon, hogy a mozdony füstjéből, a suhanó fak lombjaiból s derült szép légből mindig is mindig csak az ön álnakja bontakozik ki; és lehetőleg nyugodtan számított, hogy mennyi idő múlva lesz vége a legújabb varázsnak?

Ezzel az ablak mellé ült és látszólagos nyugodtsággal nézett ki a mellétől közel futó, de távolabb már lassu körforogást csináló vidékre.

A négy ideig nézte őt, később azonban ő is az ablakon tekintett ki s mosolygva gondolta, hogy milyen boldogság kerülni azt, akit szeretünk.

Sz. N.

Murai Károly.

csakugyan kezesülött ahoz a gyártmányhoz képest, amelyet a mi pécsi magyar fazekas tud. produkálni. Csinyban, tartósságban és oleóságban a pécsi Zsolnay-féle k lyhák ritkítják párjukat.

A pécsi majolika gyár pláne világrészeket hódított meg magának. A magyar közöny miatt már csaknem kialudt a gyártás, midőn a külföld fölsimerve a produktum rendkívülségét, óriási megrendelésével, annyi munkát adott a gyárnak, hogy ott most több mint 800 mond nyolczeszáz magyar kéz, keresi meg magának és családjának a mindennapi kenyeret.

És örömmel tapasztaljuk, hogy a volt német Pécsnek magyar vörössal való átalakításához mily mérvben tudott hozzájárulni a jó öreg Zsolnay gyár. Mert a magyar művezetés mellett működő gyárban annak tudatában él a munkás, hogy magyar földet dagaszt és megtanul mellette magyarul.

Milyen átalakítást tud előidézni egész magyar környékben is egy magyar gyáracska! A gyár jólétének üdvé száll munkásaira is.

S ha látja a dolgozó ember azt, hogy a gyár tulajdonosa hazafias eszméktől vezéreltetve szívesen experimentál a külföld minden hason szakmája gyártmányával szemben, csakhogy a hazának jól meg új ipar ágat teremtsen, milyen lelkesedéssel, milyen odaadással és iparkodással tölti be hivatását a munkás kéz is!

Igen, ez legyen a jelszava minden magyar gyárosnak: teremtsünk új ipart. Hisz csakis a gyárosok vannak hivatva hazánkban arra, hogy a munkás nép megilletésére és a haza javára új iparágat teremtsenek.

Igy termett meg nemrég Pécsen a Zsolnay gyárban a g y a g c s ö gyártása is. És milyen bámulatos eredménnyel! A pécsi agyagcsok ma már túlzárnyalta a külföldi gyártmányok valamennyit. Csak sajnos, hogy a magyar vállalkozók ma is még a külföldi gyárosokkal állanak paktumban. A magyar építészeketől függ azonban, hogy jövőre a sokkal jobb minőségű és oleóbb pécsi agyagcsóvet alkalmazhassák.

Ne essünk folytonosan a bünbe, hogy a saját gyártmányainkat drága pénzén külföldről hozzuk ismét haza, mikor ahoz itthon könnyebb szerezle hozzájuthatunk.

Az építési ipar fejlődésével óriási haladást tett az építő majolika anyag gyártása is. Aki a városigeti műcsarnok épületének majolika díszítését figyelemmel megnézte, csak annak lehet fogalma a marifalvai róm. kath. pléniája templom oldalrainak rendkívül nagyszerűségéről, melyet szintén a pécsi majolika gyár tulajdonosa épített és melyről annak idején hasábokat ítak a lapok.

És nevezetes játéka a sorsnak, hogy a mi először gyárosaink gyártmányait sokkal jobban ismeri és méltányolja a külföld, mint mi magunk. Nem egyszer esett már meg hogy Párisban, vagy Londonban vásárolt tárgyak szépségével és csinálva magánaink itthon dicsékedvén, kitunt, hogy az a tetsző tárgy magyar gyártmány.

Itt teljesítse kötelességet a magyar közművelődési egyeslet. Ezen a tereen kísértes meg a magyarság összetartását fölebresztien, azon a tereen tudniillik, ahol az iparosokkal együtt a munkás nép is boldogulhat. A magyar iparos idehaza alig talál vevőt készítményeinek, mert a külföldi feregyártmányok dominálják mindenfelé a piacot. A magyar jó munka egy része kikerül ugyan külföldre, de a magyar iparos szorult helyzete kiaknázásának beszámításával.

Hála Istennek, a magyar gyárak közül egy sem szorul reklámra, mert szolid gyártmányokról a külföld is elismeréssel nyilatkozik.

Ami fogyasztóink jó szolgálatot tennének önmaguknak is, ha összehasonlított próbát kísértenének meg. Az eredmény biztosan arra az elhatározásra bírják őket, hogy mindenfelé importáltak közül a magyar-nak adnák meg az elsőbbséget. Nem hazafias szempontból, de szaró érdekelből.

Vajha mihamarabb kimenekedhetnénk szorult helyzetünk labirintjából. A fonalat, mely világszagra vezetne bennünket sőt nyomasztó helyzetünkön csakis az okoskerena fejlesztett hazai ipar adhatja a kezünkbe, mert bizony sem az ég szeszélyeinek kített vetés, sem a fölkszerával elátkozott szőlőtoke rajtunk már nem segít.

Azért ha meg akarjuk tartani az éhezés és munkáért kesergő szegény magyar munkást a magyarságnak, ha azt akarjuk, hogy ne legyen kénytelen külföldre vándorolni és ott beleolvadni egy más nemzetiségbe és ott elfelejteni a magyar szót, ha azt akarjuk hogy az összetartó kapcsolatok a magyar nemzetiség között újból olyan erős legyen, mint valaha, úgy szeressük, pártoljuk és neveljük a magyar ipart, mert csak ez képezhet köztünk meg kapcsol mely összetartásra serkent bennünket s amely amig egyrészt boldogítja a hazát, másrésztől jó módot teremthet mindnyájunknak, — s akkor a magyarság is mentve van.

A közművelődési egyesületnek ezek után nem sok teendője marad.

HIREINK.

Liptóköz. Kiszely Vendel a rózsahegyi kir. törvényszék nyugdíjas elnöke e hó 20-án nevenapját ülvén, ez alkalommal felkereste őt lakásán a rózsahegyi kir. törvényszék, kir. ügyész, a kir. járásbírósgok, kir. közigyűzők és ügyvédeknek egy 30 tagból álló küldöttsége. A küldöttség szónoka B o b r o v n i c z k y László kir. ügyész volt, ki megható szavakkal eszettele azon tiszteletet és hü ragaszkodást, melyet a tisztelgők és küldők, volt elnökük s vezetőjük iránt viseltek. Mely ragaszkodás maradóan jelölt át nyújtottak neki egy rendkívül díszesen kiállított albumot, az összes igazság szolgáltatási állami hivatalnokok, az alsó-kubini kir. közigyűzők s árvalító megei ügyvédi kar nagyobb részének arczképeivel. Az album előlapján, a benedekfalvi Kiszely család díszelge, belül az első lapon pedig díszes göth betűkkel a következő ajánlat foglaltatik: »Nagyságos benedekfalvi Kiszely Vendel úr, a rózsahegyi kir. törvényszék köztisztelőben álló volt elnökének, saját kérelmére történt nyugalomba helyeztetése alkalmából, hivataloskodása alatt az igazságszolgáltatás tereen kifejtett buzgó és kitartó működése közben szerzett érdemei s kiváló polgári erényei közt kimagasló, igazság szerete s jellem tisztasága esztalban elismerésül öszinte hála, tisztelet, szeretet és ragaszkodás maradóan jelölt ajánlja a rózsahegyi kir. törvényszék és kir. ügyész, a törvényszék területén lévő kir. járásbírósgok, kir. közigyűzők és az ügyvédi kar által. Rózsahegy 1887. évi június havában. A küldöttség szónoka után a nyugdíjas lépett elnök emelt szót, beszéde végzetével a jelen voltak mind-egyikével külön külön kezét szorított és megköszönte a nagyszerű megtszítetést.

Mint hírlík Liptóvármegyében egy harmadik aljósági állomás fog szerveztetnie, melyre a rózsahegyi járás főszolgabírájának buzgó gyakornoka vána kijelölve. Vederemo.

Zólyomból. K i n e v e z s Zelenka Károly, losonci járásbíró törvényszéki bíró minőségében a beszercebányai törvényszékhez, B o g y a Janos breznbányai aljárásbíró pedig a losonci járásbíróshoz járásbíróvá neveztetett ki.

K ö s z ö n e t. A beszercebányai m kir. állami felsőbb leányiskolában a magyar nyelv megutalásában magukat kituntett tanulók megjutalmazására alakult »Gönczy Pál alap» tőkéjének növelésére legújában N g s. H a l a s s y Gyula országgyűlési képviselő úr volt sáves 5 fírt adományozni. Kedves kötelességemnek tartom e hazafias adományért e helyen is halás köszönetemet nyilvántani Beszercebányán, 1887. október 19. Dr. Gerechik Emil, igazgató.

A beszercebányai m. k. állami felsőbb leányiskolában, melynek etnével az V. osztálya is megnyitott, a tanulók száma nagyon megsaporodott. Az internatusban is kéttányi növendék van mint a mult évben; úgy hogy az összes hazai felsőbb leányiskolák között a beszercebányainak internatusa a legnépesebb. A tanári személyzet is szaporították, Guta József, Tumpa Árpád rendes tanárokkal, továbbá Guta József rendes s Pásztor László segédintézőkkel. Az egészségtan tanításával pedig Dr. Heinrich beszercebányai orvos bizott meg. Látschauer Teréz segédintéző a győri képeződés, Lipovicsky Aurelia segédintéző pedig a soproni felsőbb leányiskolához helyeztetett át.

KÜLÖNFÉLEK.

Napszerű felolvasás. A mai felolvasásra felhívjuk olvasóink figyelmét. A műsort lapunk mult számában.

A turocz-szt-mártoni magyar dalegyesület e hó 17-én tartotta közgyűlését, mely alkalmával számosan léptek be az egyesület tagjai közé olyanok is, kik még nem voltak annak tagjai; így ma már a működő tagok száma körülbelül 30. Ez érdeklődés szép reményekkel kecsegtető a dalegyesület tagjait, mert mióta az egyesület feláll, annyi működő tagja még nem volt! A közgyűlésről szólni megemlíthjük, hogy az egyesület lökzedeveltségű alnökönek, K e l e n Gusztávnak elváozása folytán üresedésbe jött alelnöki állás betöltésére B o l d i s I g n á c z, két választmányi tagság betöltésére pedig V r e h o v s z k y Sándor és D i l h o s István választattak meg. Az új karnagy R i s z n e r Nándor, a zónóvárajai tanítóképző volt zenetanára. A tanórákat, mint a mult évben is, kedden és pénteken este tartják. Ugy halljuk, hogy az egyesület ez idén is rendez Sylvester-estélyt s hogy a téli idő alatt 2-3 társas összejövetelt fog rendezni. Szívesen üdvözöljük a megérdemelt dalegyesületet s kívánunk működéséhez sok sikert.

Diszpolgár. Selmecezi Pöschl Ede nyugalmazott bányaakadémiai tanár és bánya-tanácsos azon kiváló érdemeiért fogva, melyeket a közügyek terén negy évtizeden át szerzett, Selmece-Bélabánya szab. kir. bánya- város törvényhatósági közgyűlése a város diszpolgárává választotta.

Bíró választás. Ruttkán f. hó 28-án lesz a Hirsch Lipót halálözásával megürült bírói állás betöltésére vonatkozó választás.

Színeszet Selmecezbányán. A »Sarah grófnő« a »Nagyapó,« »Kölcsönkért feleség,« »Felho Klári« követte, Tolnayné jutalmajáruléka pedig e hó 20-án a »Szélnházik« kerültek színré. Mi nem akarunk ezúttal a fenti művek mindegyikének előadásáról részletesen szólni, mert így hosszadalmas lenne referálni; inkább az általános benyomást jelezzük itt tájékoztatásul a társárváros színházlátogató közönségének, melynek körében jó ismerősöket szeretnénk szerzeni e céltudatosan működő színtársulatnak. Hogy kián kezdjük először az ismertetést, ez nem okoz fejtörést, mert a Rang és móban Bannay Gerő, a Fösvényben Harpagon stb. személyestől B o k o d y igazgató elítváztá hatla nő elő helyen áll nemcsak társulata tagjai, de e szakban az összes vidéki színeszek között is. Az első bemutató előadás óta folytatott kintéti tapokban a közönség és méltán. Bokodyné a Sarah grófnő s Felho Kláriban Viola Evát kitünő alakításával mutatta be. Kiváló drámai erő. Tolnayné népszinmű (soubrette énekesnő) és Krasznayné (naiva) első fellépőkkel kedvezőeket letek a közönségnek. Igazán kedves játékkal meg is érdemli a tetszésnyilvánításokat. — S z i k s z a y István (jellem a pa) eddig mint kitünő szavalót ismertük; rövid ideig tartó itt működése alatt jeles erőnek bizonyult. K r a s z n a y Andor szalonkomikus ügyesen alakít, bizton mozog a gyarló deszkákön, szorgalmas jó színes, túlzásokra nem hajló. Egyébként a társulatnak felett ismertett és többi tagjaival lapunk egy más rovatában is találkozunk.

Magyar színpad. A turoczi jótékony nögyesület rég óta készülő színpada remélhetőleg nem sokára elkészül. Dr. Orsoly Lajos ur vállalta magára a tervezést és elősegítését elkészítését, melyhez csak a nögyesület kell járulása kell, hogy egy díszes színpadunk legyen. A nögyesületnek úgy a jótékony, mint a köznevelődési terén hozott eddigi áldozatai hinni engedjük, hogy most sem riad vissza, ha netán áldozatot kellene hozni, mert egy fontos társadalmi tényező létesülne ez által ismét.

Kivándorlás. A csendörök ismét gyakrabban tartóztatnak le ütvél nélküli utazó kivándorlókat. E hó 18-án Rutkáról 23 új kivándorlót kísértek a helybeli szolgabírói hivatalhoz. Ezek között volt üngmezei 5, sárosmezei 7, zempléngyei 7, abajmezei 4. Találattott náluk 1556 frt.

Bizottsági tagválasztás. Velits Boldizsar elhalozási és Vládar István kikötözése folytán megürsedett 2 megyebizottsági tagválasztása f. hó 27-ére van Háj közsébe kitűzve. A jelöltek Brüll Adolf és Keviczky Lajos.

Színügyvartolás. A selmecezbányai önk. tüzoltók lemondtak Bokody színtársulatát szemben azon 1 frtnyi illetékről, mely beletalajuk közsére előadásönként járt. Szívesen örszöljük a tüzoltók emez elhatározását.

Tűz Folyó hó 11. és 12-ike közötti éjjelen Vízköz közsében tűz ütött ki, mely 11 házat, 38 állatot, 8 csúrt és melléképületeit hamvasztott el. Az hiszik, hogy a tűz gondatlanságból származott. A kar körülbelül 15000 frtra rúg.

Talált holttest. Folyó hó 19-én a Stubnyafüirdő és Szt-Mihály közötti útvonalon egy holt embert találtak. A vizsgálat és megcölés eredménye kiderítette, hogy Simo János mossóczi lakos részeg állapotban ment haza Mossócra és utközben »agyvízenyő«-ben halt meg. A boncolózat dr. Jaas főorvos és dr. Lenosz járásorvos végezték.

Jutalmajáték. A Selmecezbányán működő Bokodyféle színtársulat egyik jeles tagja T o l n a y n é jutalmajátékát e hó 20-án a »Szélnházik«-at hozta színré, mely alkalmával az akad. ifjuság díszes csokorral és egy emléktárggyal lepte meg a jutalmazandó művészt. Az énekes bohóság mindvégig derült hangulatban tartá a közönséget. Tolnayné öly kedves Cseresnyés Alfréd volt, hogy nem csodálhatjuk, ha a nevelöintézet línyok legszébbikének Tinkanak (Bokodyné) fejét öly hamar megzavarta. Krasznayné a nálá megszokott ügyességgel adta az exaltált Izabellát. Botos Jónásnak (Bokody) minden megelienése derült hangulatot keltett. Szigethy Géza, Szigethy Gézané, Kalmay Kornélia, Soós stb. egytől egytől egy sikerülten működtek közre. Aszalaj nagyon jó Jablumra Péter volt; szívesen láttuk e színpadon, szívesebben mint bármelyikében eddigi szerepeinek. A II. és III. felvonás közben Szikszay István ur tilükön előadott székely népdalai nagy tetszésben részesültek.

Esik a hó. A budapesti időjelző állomás fejteljes jösláit nem szoktak nálunk valami komolyan venni, megörönt azonban, hogy amit jöslt a mult hétfő, beteljesedett. A havas-ösös időből ugyancsak kijutott s mikor e sorokat írjuk, akkor is szöllang a hó. A hegyek körös-körül már meglehetősen vastag hó réteggel vannak fedve. Ily időjárás mellett a legürémesebb gazdák is elhagyja türelme, mert a hat hét óta tartó folytonos esözés nagyon akadályozza a mező munka előhaladását s különösen a burgonya kisedését, melyből pedig az idén igen szép termés volt.

Jegyzöválasztás. A tótrónai jegyzöválasztás, mint már lapunkban is jeleztük, tegnap volt. Az állomásra P a c z a k János felső-stubnyai tanító és V o l k o János lazani lakos pályáztak. Mint lapunkat értesítik, Paczák János egyhangú megválasztása bizonyos.

A körmöcbányai magyar egyesület 1. hó 15-én tartott összejövetelén dr. Versényi György, egyesületi titkár jelentést tett a köznevelödségi congressusról, hova Schröder önkökel gyuatt az egyesület képviselőitelen kiküldve volt. Részletes jelentésében emlíndta a congressus lefolyásának egész történetét, felemlítve, hogy ö maga is hozzájárult a congressus működéséhez azon beszéddel, melyet a gyermekirodalom, színgy s a magyar iparcikkal érdekében tartott s melynek intenióját a congressus egészben magává tette. A jelenlévök köszönetet szavaztak az előadónak az egyesület méltó képviselőéért.

Közmunka. Zorköczy Tivadar fölszölgabíró és Ruprecht Kálmán állami mérnök a közöbelé lefolyt hét alatt vették át az utakon ledolgozott közmunkát, illetve a kihordott fedőanyagot. Ezen alkalmából több közög bírása a tapasztalt hanyagság miatt meg lett bírásolva. Ily érdeyes eljárás mellett remélhető, hogy az utak meg fognak javulni.

Emlékkönyv. Ily cím alatt H a l a s y Kálmán dr., lévai tanár egy művet böcsít közre, mely az orsz. magyar tüzoltó-szövet-

seg VIII. közgyűlését kapcsolatban az adriai kirándulással fogja feltárni. Az első részben hivatalos adatokat szölgáltat minden hazai tüzoltöegyesületnek, az országos tüzoltöintézmény történeti fejlődéséről, második részében pedig naplöszöri utirajzál kellemes olvasónyug fog szölgálni egy a kirándulásban résztvevöeknek, mint a szöpiradalom iránt érdeklödö nagy közönségnek. A mü dükécezióját Jászöl föherzeg elfogadta. A 10 nyomatott íre terjedö mü előfizetsi ára 1 frt. Ajánljuk olvasóinknak.

A turoczi jótékony nögyesület folyó hó 16-án tartotta Beniczky Albertné ürnö elnökölete alatt ez évi közgyűlést. Hogy az egyesület áldásos működését felüntethessük, közöljük az alábbi szamadatokat, melyek legszöbben tanúskodnak arról, hogy ez egyesület megérdemli a legszébb kóru pártfogást. Egyteli vagyon az 1886-7. egyteli év kezdetén: I. Alapötke 5431 frt 75 kr. II. Rendelkezségi alap 20 frt 82 kr. összesen 5452 frt 57 kr. Bevételek: 1. egy pártfogó tag alapítványa 100 frt. 2. a rendes és pártlö tagok díjai 205 frt. 3. kegyes adomáy 23 frt. 4. tökéekamt 299 frt. összesen 627 frt. Az alapszályok értelmében ezen 627 frtból 275 frt és 68 kr. az alapötökhöz csatöltottat, úgy, hogy ez az év végével 5707 frt és 43 kr-ra emelkedett. Az egyteli kiadások fedezésére meg 372 frt és 14 kr. maradvány fenn, ebböl jötekyony czélokra 286 frt. 50 kr. egyeb kiadásokra 6 frt. 30 kr. fordítottat. Az egyteli fenállásának öta jötekyony czélokra 4606 frt 50 kr-t fordított. Itt kiemeljük, hogy a jötekyony adományból ez idén is 200 frt. a polg. iskola tápintésére javára jut.

A felszabadítási-díj. Az iparos-tanulök felszabadítási alkalmából fizendö díj sok ünnezeltetésre vezetett az iparöstülletek körében. E kérdés végre megoldottat. Az iparügyminiszterium ugyanis a miskölci iparöstületet egy felíratá folytán rendeltetleg kimondotta, hogy minden felszabadulandó tanoncz után — a szabadulö bizonyítványért, — 3 frt díjat szödhet az iparöstület; ugyancsak rendelet azt is kimondja, hogy az új ínasért böszögödsi díj címén 1 frt fizendö.

Szigorlö közséi és kímögözök figyelmebe. A belügyminiszter kimondotta, hogy nincs köztáza az ellen, miszerint azon élméletleg megfelolö minösítésel bíró jegyzöjötölöknek, kik a megye területén a segédjegyzö állomások rendszeresítéséül, az egyes közséi jegyzök mellett, bár mint magán imók is működtek, ezen minöségben töltött idejük a segédjegyzö gyakorlati idöbe beszámítást nyherhesen és előforduló esetekben a jegyzö állomások betölésénél pályázatra böcsáttatásnak, a mennyiben a törvény követelményeinek pontosabban megfelolö minösítvényével bírók a pályázatra nem jelentkeztek; továbbá, hogy a képezdei 3 évi tanfolyam és annak alapján nyert tanítói öklevel jegyzöi szigoralozható böcsáttatás nem képesit.

Egy orvos a fogak gondozásáról. Tekintettel arra, hogy mostanában a legtöbb szájkonzerváló szert hamisítják, olvasóink érdekében indítvatta érezzük magukat az e napokban megjelent »A száj« címü füzetből egy rövid részletet reprodukálni öly kívánással, hogy az öhajott eredmény mind bövöbben jelentkezzen. Dr. Papay Ernö az öklélt köztáza mű szerzője töbök közt a következöket, mondja: »Schol sem követnek el anyyi visszádszt, mint a száj és fog. konzerváló szerek terjesztésénél. A legkéte-sebb érteky folyadékok nagyhangzásu szavakkal és fraziokál magasztaltatnak fel, például: »Nincs több fogfájás!« — »Egy percz alatt vaktó fehér fogak!« — »Ötszáz forintot annak, a ki fogvizem használata után meg fogfájást kap!« stb. A t. közönség pedig az öly dicseknének rendszerint felül önnelkül, hogy meggondolná, hogy azok a »vaktó fehér fogak« öly szerök folytonos használata mellett öltö tönkre mennek. Mind ezek a szájközök és paszták nagyobb- bszögte gyenge vagy ártalmas utánzatai a kipröbált Popp-féle Anatherin-szájközök vagy fogpasztákban, vagy különféle savakból ösz-szeállított készítmények, melyek előbb-több meg az aczélt is elpusztítják. Ez öltö szerint a legjobb szájköz a dr. Popp-féle Anatherin-szájköz és valóban csodálatos, hogy a közönség melynek a 40 év óta ismét dr. Popp-féle készítmények minden gyögygyáiban rendelkezésére állanak, más szöreket is használ.

TANÜGY.

A gyermekjátékok nevelöstani fontos-sága.

Felolvasva volt f. évi szeptember hó 5-én a Kir-Gyáramon tartott beszölközési római kath. tanítöi közgyűlésön.

Amin a testi örök kimerülés jelei a munka határát, úgy a szellemi munka is csak addig végezhető haszonnal és kar nélkül, amíg annak a szellemi örök kimerülés határát nem szab. Ilyenkor nincs más segítés, mint az elfáradt erőket nyugalom által megújítani. Ezt hangoztatta már Aristoteles a görögök nagy böléslöje is; mert szerinte az élet fenntartásához a nyugalom és játék is hozzájárul. Ezt ajánla Tullius I. Rhét. a szönököknek. Midön a hallgatóság elfáradt, nem használöküli munka, ha a szönök valamely új vagy nevesítés tárgyról kezd beszölni. Ugyanez áll a paedagógusra is, mert az ö hallgatóság hamarabb elfárad, mint a szönök. De milyen legyen ez öszöközös? No ezt ugyan nem nehéz kitálatni. Gondoljon csak mindegyikünk a maga gyermekeire, azoknak örömeire és rögtön kitálatja, hogy e szöközös nem lehet más, mint a játék, melyet Aristoteles is ajánl. Ez különben természeti szükség is, mert bárhol a világon legyen a gyermek, már természeténél fogva keres és talál magának játékokat. A játék a legjobb szöközös, melyet a gyermeknek nyújthatunk. Nem helyénélcs, ha nem inkább bizonyos nyugvó pont az általános tevékenységben, melyre az semmi vonatkozásban nem bír. Erösítö elem azonban áll, hogy a félbeszakított munkára nincs vonatkozás; míg ellenben sajátöség ingerének alapja az önválasztotta tevékenységben keresendö. Tevékenység tehát a játék, de ölyan, melyet örkölési törvény nem parancsol, hanem magam választom. A szabad választásön kívül még a változatos mozgás is kölesönöz neki bizonyos ingeret. Minek kell, mi fog történni? Ki fog gyözni? Ezen ördékösztözö kérdés képezi minden játéknak alapfoglatát.

Hogy nevelöstani fontoságát kéllőleg méltányolhassuk, vizsgáljuk meg szerelést a gyermeki életben és pedig a gyermekkor különböző periódusai szerint. Kezddjük mindjárt az első idöszakkal, vagyis míg járn és beszölni megtanul. Ez ama idöpont, melyben a gyermek teste legerösöbben fejlődik. Ez idöszaknak két legnagyobb eredménye a járás és beszéd. De csodálatos, hogy mindkettöt jászva tanulja a gyermek. Átjával, anyjával, testvéreivel vagy dadájával játszik és ögy sajátítja öly a beszédét mint a járást.

Midön pedig a gyermek harmadik életévét is átölte, lelki tehetségei is öbredéni kezdenek; de meg a teste is más alapot vesz fel. Teste szöladabb lesz; a porözög állomáy csontja keményedik; az izmok a folytonos gyakorlat mozgás, járás, ugrálás által örsödbönek. De öthelent ezt jobban a gyermek, mint játéka közben. Az ögy is szöladabb már, mint volt az első idöszakban, nem azonban annyira, hogy szellemi munkára is képes lenne. De megvan benne a képesség számtalan benyomás befogadására, melyek testét és lékét is bizonyos izgatottságban tartják és lelki tehetségeink öbredését előmozdítják.

A szemlöle tehetség öbredése különösen a képes könyvek és mesék szeretetében nyilvánul, melyek egyttal ökleözö tehetségét is örsösitik. A látott képeket és hallott meséket mind meg akárn tartani emlékezetben, de mert erre még igen gyöngö nem is teheti. Ezért szereti azoknak ismétlését. Émlékezteti gyakorlatja, midön jászó társainak emlíndja mindazt, amit azokban a képes könyvekben látott, vagy ami mesét övöltött hallott. Itt fejlesztö képzelö tehetség is, mert bármely tárgyat találjon, azt mind fel tudja a játéknál használni. Találökön képzelte a látalt tárgyat látja azt, mire játéknál szükség van, legyen az ember, ház, fá, ö vagy bármely egyéb. A gondolközás pedig hó fejlődhetnék jobban, mint öppen a játékban. Itt hasonlítja össze a gyermek a tárgyakat, következtet, hogy ez így vagy amúgy helyezesebb lenne; ezekből pedig ítélt.

Ítélt fölkönek legjobban a különbözö érekyek is, mint: a rablasi, örkölési, szöcziális és a szép éreky. Különböset tesz a szép és tüd közzöt; tudja mi jó és mi nem; azt is tudja, hogy az többit tenni nem szabad. »Megmondom az apának.« Ilyen és hasonló módon adja tudatunkra, öklökölési érekyek.

nek megfeszített erejével küzd a társadalom érdekében, tőr s szenved éveket az nemes hivatása teljesítésében. S mennyi lesz közöttük agy napjaiban egyedül s elhagyatva, midőn a gyenge tesiben lakott erős lélek is hanyatlal, hánynak lesznek elvihalatlan kísérői az egyedül lét és a nyomor!

Adakozunk. Állít uk fel a Mária Dorothea-intézet, megpihenő helyet a szegény elhagyatott, volt tanítónőknek, és egy közmvelődési templomot, mely társadalmi életünk egyik legszűkebb és legkényesebb kérdését, a nemzeti növevélét, ápolja és erősíti meg. Bizalommal kérek fel mindenkit, kihez jelen soraim eljutnak: adakozzanak és gyűjtsenek.

A magyar tanítónők egyik legkitűnőbbike a legelső állami növevélő intézet igazgatója Zírzen Janka úrhölgy volt kegyes egyesületünk pénztárának kezelését elvállalni s az ő neve elég biztosíték, hogy a Mária Dorothea nével diszített egyesület részére gyűjtött pénz rendeltetésének megfelelően fog felhasználítani. De e mellett minden egyes küldeményt, bár csak krajczárokból álljon, hámoszor nyugtazzuk: a »Nemzeti Növevélés« című havi folyóiratban, a gyűjtőknek küldött levelező lapon s a Mária Dorothea-intézet felállításakor kiadandó emlékönyvben.

Az örök szeretet nevében ismételm kérdő szavamat: adakozzanak és gyűjtsenek!

Budapestben, 1887. augusztus hóban.

A »Mária Dorothea-egyesület« nevében:

Baró Nyáry Adolfné,
előnök.

A vasárnapi felolvasás.

Régen volt alkalmunk egyszerre oly kiválóan díszes közönséget együtt látni, mint a vasárnapi felolvasás alkalmával Közönségünk, mely felolvasás a felolvasások jelentőségét, évről-évre mind inkább szaporodott s most, midőn kért terem egyesítettet, látjuk, hogy eddig mennyire hátrányára volt a szűk helyiség ez estélyeknek.

Örömmel látjuk, hogy társadalmunk oly irányban halad, mely hivatva van szép sikereket felmutatni, mely legjobban felel meg a társadalom hivatásának.

Ha végig tehintünk a három felolvasási ciklus műsorain, azon kellemes tapasztalatra jövünk, hogy a vármegye legelőkelőbb családjai vettek részt a közreműködésben, hogy azok sikerét előmozdítsák. De aki figyelmess szemlélője volt e felolvasásoknak, azt is észrevehette, hogy a közreműködők száma mind egyre szaporodott s így alkalmat nyújtottak egyes tehetségeknek, hogy

képzettségüket érvényesíthessék, tehát a közmvelődésnek is fontos szolgálatokat tettek a felolvasások.

A vasárnapi felolvasás egyike volt a legsikerültebbeknek s a műsor oly számból volt összeállítva, melyek minden tekintetben díszesre valának úgy az előadók, mint a felolvasások megteremtőjének és főrendezőjének Boldis Ignácznak.

Az első szám Concerto, Webertől (op. 79); zongorán négy kézen előadták Soest Irén és Ruprecht Kálmán, kik nehéz feladatuknak a legszebben feleltek meg s látzot, hogy valóságos tanulmánygyárává tették a darabot, melylyel szép elismerést vívtak ki. Ezután Fekete Miklósné Kis József Simon Judit című balladáját szavalta. Fekete Miklósné úrnő régi kedveczet közönségünknek, sok szép elismerést kapott már a felolvasások alkalmából. E szavalata is sikerült, a szép költemény minden sora a kellő kifejezést talált. Hogy most még szívesebben tapsoltak, ez az elismerésen kívül még több is volt. Majd Derszib Béla önkelt egy Schubert-féle dalt s népdalokat. Kevés, de kellemes hangja fulbe mázó s ehhez járult az érzés, melylyel különösen a népdalokat előadta. A közönség nem is késett az elismeréssel, sietett tapsolni. R é v é s Lajosnak »A népköltésről« tartott érdekes felolvasása egészen lekötötte a figyelmess közönséget. Röviden fejtegette népköltés fejlődését, majd pedig egy pár sikeres népköltési terméket mutatott be. Különösen kiemeljük, hogy e felolvasás mint dolgozat s mint előadás is egyformán sikerült volt. A szerző szíveségéből lesz alkalmunk olvasóinknak bővebben is bemutatni. A felolvasás után Soest Irén kisasszony adta elő Rondo capriciosa-t. Mendelssohntól zongorán. A darab egyes nehéz részeivel teljes sikerrel birkózott meg a kisasszony, kapott is érte szép elismerést, sok tapsot. Végül K a c z i n a Pál hegédűn Boldis Ignác zongora kísérete mellett Beriot (op. 86) duóját játszotta »Lucia«-ból. A tapsvihar, mely az előadás után felhangzott, mutatta, hogy élvezte a szépen előadott darabot, melyet a közönség egy része szeretettel volna megismételni, de a kifáradt előadók erre már nem vállalkoztak.

Megemlítjük, hogy sokan voltak a vidékről is ezek között ott láttuk Justh Kálmáné, Beniczky Albertné, Beniczky Martonné, Ujhelyi Gaborné, Soestné, Akantisz Rézsőné, David Ferenczné, Szibelt Lászlóné, Gállik Kálmáné stb. úrhölgyeket,

Anakreón.

HIREINK.

Árvából. Az alsó-kubini takarékpénztár f. hó 13-án tartott közgyűlésen megállapított határozatokból kifolyólag a felsőmagyarországi »Tátra«-bank nyomban a közgyűlés után actióba lépett. Kétségtelenül fontos a feladat, mely ezen intézetre hárul; előre is felteszük, hogy a bank élén álló intézők tökéletes tudatában vannak a vállalkon nyugvó feladatuknak. Midőn mindenkélt a felsőmagyarországi »Tátra«-bankot meggyéneken üdvözöljük, egy-szersmind azon bizalmunknak és reményünknek adunk kifejezést, hogy nevezett intézet meggyéneket tekintettel gazdasági, kereskedelmi és ipari viszonyaira tapintatosan kiismerni fog iparkodni és úgy a megye lakosságának, valamint saját főköntézőjének érdekében a közgazdasági haladást ápolni és fejleszteni fogja. Ez a Tátrabank hivatása. A kitzított czél eléri nem nagy erőfeszítésre kerül olyan intézetnek, mint a melyen a Tátrabank, mely nemcsak tekintélyes tőke fölött rendelkezik, hanem messzdeggazó méltán kiérdemelt hitelnek is örvend. Hogy pedig másfelől a Tátrabank hivatása körébe eső feladatok teljesítésében nehézségekbe nem fog ütközni, már azon tényből is következik, hogy az összes lakosság teljes bizalommal fordul az intézet felé, a mely halom először is abban találja manifestációját, hogy az azelőtt nagy számmal jelentkezett tőkefelmondások tökéletesen megszűntek, a mióta a főköntéző aktívatisba lépett, másodsor pedig abbant, hogy már most is, mint az átmeneti periódusban új betétek folynak be. A rendszeres ügymenetel csak akkor fogja kezdetét venni, a mikor az alsó-kubini takarékpénztár beolvadása a rózsahelyi kir. törvényes, mint kereskedelmi és váltóügyi bíróság által jogszépséggel fog elláttni. A fenálló takarékpénztár lejár-felvétele a Tátrabank titkárait G a l Albert urat bízta meg, a ki a régi intézet technikai és üzleti átvételét a most élethe lépett főköntézőbe tapintatossággal és ügyességgel vezette és Alsó-Kubiban való tartózkodásának rövid ideje alatt a lakosság művelét és mérvadó körének sympathiáját annyira megszerzte, hogy kilátásba helyezték, hogy Gal úrnak jövőben is lesz alkalm a közönség által belé helyezett bizalmat Alsó-Kubiban való további hivatásos működésénél érvényben tarthatni.

A Tátrabank működését jövőre is figyelemmel fogjuk kísérni és részrehajlatlan észrevételeinket alkalm adtán közudomásra fogjuk hozni.

Az alsó-kubini járás területén levő minden vallású lelkesekkel és az elől

járásokkal a közel napokban közöltetett a himlőoltásról szóló 1887 évi XXII. törvények és az ahhoz kiadott ministri szabályrendelet, mely szerint nemcsak a gyermekek, de a 12 év alatt levő iskolás gyermekek ottlása is a felnökelő az ismételtetés 1888. évi január 1-től kezdve fogantatás tandó. Az oltások véghezvitelére tudvalevőleg körök lesznek megjelölve, minden körben egy megfelelő helyiség, a hol a kör orvosa meghatározott időben fogja az oltást végezni.

S z m r e e s á n y i G y ö r g y Á r m a g y e a l p i n j a m i n t a f ő s p á n h e l y e t t e s M e s k ö D e s z ő m e g y e e l l e n ő r k i s e t t e t e b e n f. hó 26-án és következő napjain körutat tettek Felső-Árvában, hogy a szolgabírói hivatalokban levő aktákat és a pénztárak állását revideláják.

KÜLÖNFÉLEK.

Magyar szinpad. Lapunk mult számában már megemlékeztünk arról, hogy közelebb várható a magyar szinpad felépítése. Most azonban egy lépéssel már megint előbbre vagyunk, a mennyiben Fekete Miklós kir. járásbíró egy alkalandó műkedvelő társaság ügyében esütörtökre értekezletet hívott össze. A meghívottak, kiknek sorában ott láttuk Lehotzky Lajos alispant, Szüllő Géza kir. tanácsos tanfelügyelőt, Zathurecky Tamás árvaszéki elnököt, Csepessányi Ferenc megyei ügyész, Bardócz urat Ruttkáról s társadalmunk több tevékeny tagját, a hazafias ügy iránt való érdeklődésből tömegesen jelentek meg. Fekete Miklós fejtegette a műkedvelői előadások fontos társadalmi jelentőségét s azok czélját, mely általános helyiséssel találkozott, az értekezlet megnyotta. Az értekezlet elnökké Fekete Miklós jegyzővé Orsidi Lajos drt. egyhangúlag megválasztott, Fekete Miklós meleg szavakban köszönte meg a bizalmat azon igérettel, hogy minden tekintetben azon lesz, hogy az alkalandó új egyesület sikerrel működök s erre nézve kérte a tagok szives támogatását. Az eszmecsere megindulván L e h o t z k y Lajos azon eszmét vetette fel, hogy nem lehetne ezen alkalandó egyesületet valamely eddig már fenálló egyesület keretében, pl. a magyar olvasó egyesület keretében bevonni; mert hisz ez is kulturális tényező. Gráber Samu és Nagy István felszólalásaikban a felvetett eszmét helyesnek találták, mire az értekezlet Szüllő Géza elnökelete alatt egy bizottságot küldött ki, melynek feladata lesz a november 5-én üjből összeülő értekezletnek egy tervezetet benyújtani a műkedvelő társaságnak oly alapon való szervezésére. Az értekezlet nagy érdeklődés mellett folyt le, mely énkén tanuszkodik arról, hogy társadalmunk mozogni akar, hogy az értekezlet összehívója egy oly eszmét pendített, meg mely általános helyiséssel találkozott s megtestesítésre közzükséget pótol. Az értekezlet bezárásakor énkén megjeleneztek az elnökök, az eszme felvetőjét. Mi is öszintén kívánjuk, hogy a nemes buzgalom a megérdemelt pártfogásban részesüljön.

Strausz Adolf dr., tótrónai körörovo ez állásáról lemondott s november elsejével Turóc-Sz.-Mártonban telepedik meg. A tótrónai kör már azelőtt is hosszú ideig volt orvos nélkül, nem egy hamar kap most is.

Kinevezés. Bartha Dénes a turóc-szt.-mártoni közép kereskedelmi iskola tanára a zónváraljai állami tanítóképző intézethez segédtanárná nevezett ki.

Tűz mindenfelé. E hó 23. és 24. közti éjjel egyszerre két helyen is volt tűz. Nevezetesen Priekopán és Draskócon, mindkét helyen ledgett egy-egy csűr gabonával együtt. Biztosítva nem volt egyik sem, azt hiszik hogy mind a két helyen gyújtogatásból származott a tűz. Mint utólag értesülünk, e hó 3-án is volt Ruttkan tűz, mely alkalmalm szintén egy csűr égett el. Mosócson pedig Rosenthal Armin magtárában ütött ki tűz e hó 22-én, de még ideje korán észrevették.

Magyar szinészet. Kunhegyi Miklós szinzigazgató érkezett a napokban társulatával Turóc-Szent-Mártonba s egyeb helyiségi hiányában a magyar olvasó egyesületben állította fel szinpadját három előa-

tíról, zsinéigin foglyok és szalonkák lógnak, vállon is nyúl, a tariznyában is nyúl s kedves felesége — ezt látva — mily örömmel fog nyakába borulni, így jutalmazván meg az ő egy napi fáradozását.

Szegény ember! ha tudta volna milyont tréfa készülök elene, bizony nem áldozott volna oly örömmel azokról a dicsőséges vadászapokról!

Három napi szorgalmas czéllövés után elhatározták, hogy másnap elmennek nyulászni. Mert — mint Péter bácsi magyarázza — sokkal nehezebb ám nyulat meglozni, mint egy álló pontot, a mely a céztáblán van eltalálva.

Még több apró dologra figyelmezteté Krumpholez urat, a melyek lényegtelenségeknek látszottak ugyan de azért igen fontosak voltak, pl. hogy sohasem a nyúl farkára, hanem mindig a fejére, sőt egy kissé előre célezzon, a csövet meg ne fogja, mert megpörköli az újat; a fegyvert jól a vállhoz szorítva tartsa; stb.

Krumpholez úr beteljesedni látta rég óhajtott kívánságát, már három órákor reggel teljesen felöltözve s útra készen kopogtatott Péter bácsi ablakán.

A bankárnak egész örökévalóság volt, a míg a társa elkészült. Végre elindultak. A határa kiérve 10—15 lépésnyi távolságban egymás mellett már vagy fél órája mentek anélkül, hogy nyulat láttak volna.

A bankár már kezdett türelmetlenkedni, midőn egész váratlanul előtte mintegy öt lépésnyire egy nyúl felugrik.

Krumpholez úr szive nagyokat dobban

s ő annyira megzavarodik, hogy hamarjában a nyúl után akar futni; csakhamar észre tér, felkapja a fegyvert, czélez, újra czélez megnyomja a ravaszt, de esodak csodája, a puská nem süel.

Ekkor vette észre, hogy a kakast elfelejtette felhuzni.

Péter bácsi két kacagást s látva, hogy Krumpholez úrral nem megy semmire a leközelebbi nyulnál megvárta, míg társa czélez és lö s vele egyidejűleg sötötte el ő is a fegyvert.

Krumpholez úr ezt hitte, hogy a szegény páranak ő lett a gyilkosa.

Ily fényes tanubizonyítást adta lövőképessége felől, még hidegvérűségéről kellett tanubizonyítást adni.

Elhatározták, hogy másnap a közeli erdőbe vaddisznóra mennek vadászni. Az erdő alig egy negyedóra távolságra volt Péter bácsi lakától. — ki ennek legrejtelmesebb helyeit oly jó ismerte, hogy benne édek idején is bár hova egész biztosan eltalált volna.

Golyóra töltött fegyverekkel indultak ez erdő felé. Szorosan egymás mellett nyultak mindig jobbjel és baljebb.

Péter bácsi most a bankár egy sürűség felé vezetete. Újját ankára illesztve, mintegy jelezni akarván, hogy csendesen viselje magát.

Egyszerre csak rőfögés hallatszik ki a sürűből.

A bankár ereiben majd megfagyott a vér; de keményen tartotta magát.

Péter bácsi kijelölte neki az ösvényt, a

dásra. A megnyitó előadás csütörtökön volt „Ó neha felcinknyó” és „Süketnek karkötés” lenni című vígjátékokkal. Színeszínk iparkodtak az adott körülmények között jó előadást rendezni, de a négy lépcsényi színpad sokszor akadályozta őket még a szabad mozgásban is. Akik ott voltak — körülbelül 20-an — jól mulattak a humoros két darabon. Szombaton a „Tolenczot” adták, ma pedig a Peleskei nátorius-t adják. J e s z e n s k y Teofil és F r i t s e h László műkedvelők közreműködésével. Ajánljuk nekünk zönségünk szíves pártolásába a társulatot, mely megérdemli, hogy az eddigre nagyobb részvétellel találkozzék. A társulat ma vasárnap befejezi nálunk működését és valószínűleg Liptó-Ujvárra megy.

Bíróválasztás. A f. hó 28-án tartott választás alkalmával Ruttká község bírájává Ruttkay Miklós Gábor, volt albiró választott meg.

Eljegyzés. Mittelmänn Simon dr. znióvárjai ügyvéd eljegyezte Weiser Irén kisasszonyt Liptó-Szt.-Miklósról.

A Beszterce-Selmeczbányai Társaskör f. hó 22-én tartotta meg a Drechslerféle vendéglőben, külön helyiségben évi alakuló közgyűlését, a melyet Engelmann Oszkár j. h. mint korelnök nyitott meg, röviden eszméletlenül a gyűlés célját. A tagok választási jogának igazolása után a szavazatszedő bizottság az elnökre beadott szavazatlapokat szedte be és a korelnök kihirdetvén az eredményt, kijelentette, hogy nagy többséggel Reisz Mór választott meg a kör elnökévé, a ki néhány szóval megköszönte a tagok bizalmát, annak kijelentése után, hogy programja bővebb kifejtését a jövő gyűlésen eszközölni, elgölgölgött az elnöki székét és vezette tovább a választásokat, a melyek folyamán alelnökké Jelenzky Kálmán, titkárrá Goldner Fülöp, pénztárosra Kovács Mihály, jegyzővé Vieszt Károly, ellenőrré Baitrock József, házanyaggyá Svehla János választották meg. A választások megejtése után az újonnan megválasztott titkár a kör működési irányja megváltoztatásának szükségét hangsúlyozta, mert szerinte az eddigi működés eredménye egy nagy, szép keret, a melybe kis kép van helyezve. A kép kibővítése tehát jövőben a feladat. Majd Selymessy Sándor ügyvédjelölt Besztercebányáról röviden eszméletlenül a kör eddigi történetét azon eredmények ad kifejtését, hogy a szép számban jelenlevő tagok jóvőre a kör 10 évi fenállásával együtt a szép eredmények jubileumát is megüehetik. Az általános lelkesedéssel fogadott szavak után az elnök a gyűlést feloldotta.

Jegyzőválasztás. Tótrprónán egyhangúlag Paczák János f. stubnyai tanító választott meg körjegyzőnek.

Bizottsági tagválasztás. Hájón a 27-én megtartott megválasztási tagválasztás alkalmával Brull Adolf és Keviczky Lajos választották meg.

A magyar nép könyvesháza Nag y Istvánnak, lapunk társzerkesztőjének szerkesztésében és kiadásában már megjelent a fent nevezett folyóirat, mely az őszi és téli hónapokban (október, november, december, január és február) hónaponként kétszer jelenik meg. E folyóirat célja a népet érkölesnemesítő és hasznos irányú olvasmányokkal ellátni, azért közölni fog népies elbeszéléseket, gazdasági, egészségügyi és ismeretterjesztő cikkeket; ismertetni fogja a népet különösebben érdeklő törvényeket, szóval a népek minden tekintetben tanácsadója kíván lenni. Ajánljuk olvasóink, különösen a lelkesek, tanítók, jegyzők s a nép minden igaz barátjának szíves figyelmébe e füzeteket, melyek olcsóságuknál fogva is könnyen megszereshetők. Előfétési ára a 10 füzetnek 60 kr., egyes füzetek ára 6 kr., mely összeg a szerkesztő címére Turóc-Szt.-Mártonba küldendő.

Bokody Antal úr, a Selmezbányán működő derék szintársulat érdeműs igazgatója, a jövő november hó 3-án uli meg 30 éves színeszi jubiliámát. Mint örömmel értesülünk egy a szintársulat, mint jeles akadémiai ifjúsági körében mozgalom indult meg az iránt, hogy a derék igazgató és jeles színművész, multjához és érdemeihez méltán ünnepelessék. Üdvözzük az kade-

mia ifjúságát, hogy az eszmét magáévá tette, de egyuttal ösztönien kívánjuk, vajha polgar-ságunk is részt venne az igazi érdelem-jutalmazásában.

Régi öförtintások. A hivatalos lap közli, hogy a régi öförtintós államjegyek már csak ez év végeig válthatók be, még pedig a közös pénzügyminiszteriumhoz intézett folyamodvány után; az idén decz. hó vége után ez a kedvezmény is megszűnik, azontúl a régi öförtintós értékesített papírrá lesz.

Jutalomjáték. Krasznayné Molnár Vilmanak, e kedves művésznök jutalomjáték-kául Selmezbányán e hó 27-én a »Sabinók erablása» került színre, melyben a jutalmazandó »Etelka» szerepét játszta. Mondanunk sen kell, hogy ezúttal is igen kedves volt s a közönség a tapasztalnom nem fukarkodott. Az akad. ifjúság, ez az állandó színpártoló testület díszes koszorúval tisztelte meg a művésznőt. Bokody igazgató a Retgeyi Fridolin szerepében pártalan, Inara (Bokodyné), Réza (Tolayné), Bánász tanár (Szigethy Géza), Borbárla neje (Szigethy) szintén elismerésé méltán felelt meg feladatuknak. Stankay F. Karay E. és Rojko B. urak a jutalmazandó iránti szíveségből működték közre.

Kivándorlás. A közelebb lefolyt hét alatt ismét több úttelvel nélkül utazó kivándorlót tartóztattak le a csendörök Ruttkán. Nevezetesen 24-én tízet s ezek között négy nő volt, 25-én tízenegyet s ezek között is négy nő volt. Borsódból 9, Gömörből 2, Ungból 3, Abaujából 10 volt. Találattat náluk összesen 1595 ftt.

Jarványserűleg lép fel Selmezbányán a gyermekek között a kanyaró és difteritis. — Az utóbbi napokban különösen ez utóbbi betegség szedte áldozatait — Meg nem bocsatható az a meg gondolatlanúság némely szülőknél, hogy még kanyaróhoz a gyermekeiket is iskolába küldik, hol, ha a tanítók észre nem vennének a bajt, igen szomorú következményeket vonna maga után e vétkes eljárás.

IRODALOM.

A »Pesti Hirnapl«-ot a társadalmi és politikai élet immar bekövetkezett nagyob élnétségé váloságát nélkülözhetlenül teszi a művelt magyar olvasóközönségére nézve; mert azoknál, hogy e lap mindig hű és megbízható krónikása a napok történetének, egyuttal a hosszú teli estei unalmának elűzésére benne található a legjobb mulattató, nemesen szórakoztató s hasznos tudnivalókat is tartalmazó olvasmány. S mindezek föl a lap előfizetői hetenkint ön-Álló zeneműleket is kapnak, mely a legjobban megvalogatott darabokat tartalmazza s zenekedvelőkre nézve becses gyűjteményé szaporodik már nemhogy alatt is. A lapban most folyó érdekes orosz regényt (a »Kilenczedik hullám» Danilevszki Gergelytől), még november hónap egy szerkesztés angol regény, az pedig egy nem kevésbé érdekes írt eredeti regény fogja követni. A »Pesti Hirnapl« ma méltán mondható a legolcsóbb napilapnak, mert bár mindennap 16 teljes oldalon jelenik meg, az egy óra csak 1 ftt. 20 kr., negyedévre 3 ftt. 50 kr., s az előfizetés minden naptól kezdhető. Előfizetési pénzek a »Pesti Hirnapl« kiadóhivatalába (Budpest, Nádor-utca 7.) küldendő, honnan mutatványszámokat egész héti ingyen küldenek.

TANÜGY.

A gyermekjátékok neveléstani fontossága.

Felolvassa volt f. évi szeptember hó 5-én a Kis-Garamon tartott beszédbányai római kath. tanítói közgyűlésben

(Folyt. és vége.)

Nézünk most mit lehetne tenni az előadói órák közben és más szabad idő alatt. És itt mindenkéül két körülmény vendő figyelembe. 1) Sok szülő vásott gyermekét azzal véli megbüntetni, ha rájleszt, hogy majd belekerül ő is nemsokára az iskolába. Ennek folytán az iskola váloságos íjlesztő

lesz sok gyermek előtt. Magától értődök, hogy az ilyen gyermekkel meg kell kedvelteni az iskolát; különben bizony nem sok haszna lesz belőle. 2) Hogy a tanító sikerrel megfelelhessen f. latadának, okvetlenül szükséges, hogy ismerje minden tanítványának jellemét és képességeit és ehhez szabja módszert is. Mind ezt elérheti a tanító, ha a vonzó előadásokon felül még a gyermekek játékába is iparkodik közvetlenül befolyjni. Hogy az elsőt eléri, magától értődök; de eléri a másodikat is, mert ha már a külső testalkatból lehet hosszabb tapasztalat után bizonyos valószínűséggel az ember belsejére következtetni; annál inkább lehet ezt azokból, amiket a tapasztalt megfigyeli a játéknál lát. Sőt bátran kimondhatjuk, hogy ha a tanító, játékokban nem figyeli meg tanítványait, azoknak egyedi tulajdonságait nem ismerheti. A gyermek általában, de különösen a leányok, titkolózik tanítójukkal szemben; a játéknál azonban minden gondolatul erre irányulva megfelelkeznek a titkolódzástól és oly szintén mutatják magukat, a milynek valóban. A játéknál ráthatni, hogy ez jószívű, ama kegyetlen, és ösztinte a másik ravasz, hízogó; az egyik heves, szenvedélyes, a másik ellenben nyugodt, megfontoló stb.

Nem elég azonban a játékra csak felügyelni és az esetleges kihágásokat megakadályozni és pedig a ért nem, mert így az iskola nem bír kezdeményező és ösztönző befolyással. De rossz is azon esetben, ha az a felügyelő valódi rendőrmódon gyakorol-tatik. Ellenben, ha a tanító maga lesz kezdeményező is, akkor kettő érték el. 1) Ki-elégítette a gyermeknek természetii kívánságát; nem különben megkedvelik a tanítót s vele együtt az iskolát is. 2) A játék jóra szakmágyoltatik ki.

Hogy mennyi jóra lehet a játékok ki-zakmányolni, kitalálhatja mindenki, ha azok felett, miket itt mondani akarunk gondol-kodik.

Milyen tehetségek működnek a játéknál? Röviden azt felelhetünk, hogy az egész ember. De lássuk ezt közelebből.

A játék 1) előmozdítja a testnek egész-séges fejlődését. 2) Öntevékenységre kelti a gyermek szunnyadó lelki erőit. Különösen pedig 3) teremti elő cselekvést tettezel fel, meg abban is, ki csak mint néző szerepel. Általános jellemző vonások ugyanis a versengés és a győzelem után való törekvés. A küzdőnek tehát önmagának kell kitalálnia a módját, miképen juthatna a győzelemhez. A néző pedig látva a küzdelmet, rögtön arra gondol, jó volna-e ez vagy amaz, miképen lett volna jobb stb. b) Öngyőzelem kíván, mely különösen a játék végén, de játék közben is nyilvánul. Engedelmeskedni, máskor és annak akaratahoz simulni, magát alávetni tanul a gyermek. Kitartás, engedékenység, saját akaratainak elnyomása ama erőnek, melyek a gyermekben a helyesen rendezett játéknál kifejlődhetnek. c) A gyermek jellege érik a játékban; miként a férfié az élet küzdelmeiben. Úgy a versengés, mint az öröm, mely két érzelme a fő a játéknál, bizonyos közösséget kíván. Ebből láthatni mennyi al-kalma van em z e t i jellegem fejlesztésére. d) Nem szabad figyelmen kívül hagyni a játéknak n e m z e t i jellegem sem. Minden kornak és népnek voltak saját játéka. A görögök olimpiai játékokért a rómaiak a cir-kusokról a középkor a vallási mimikáért rajongott. E nemzeti jelleg, különösen soknyelvű ha-zánkban bír fontossággal, mert a játék a nép gondolkodását és érületét fejezi ki. Ha tehát nem magyar ajkú vidéken speciális magyar játékokat honosítanak meg, az iskola révén, ez által közvetve a nép szelle-mét is átalakítanak.

Hogy mily hatással van a lelki tehet-ség fejlesztésére fennebb láttuk. Ugyanez áll itt is. Oly fontos tényező ez, hogy pae-dagogiailag rendezett játéknál esztetikai nevelésről nem is szólhatunk. Másrészt éppen a játék természetéből következik, hogy ez a tanulásban való közvetlen haladást nem követeli, hiszen arra való, hogy a gyermek szórakozzék. Üdeséggben tartván az érteket és kedélyt nem különben fejlesztvén az alakitó erőt; ezáltal visszahatással lesz a tanu-lásra is, mert az ilyen sokkal nagyobb hűvel fog tanulni.

A föld telen nyugszik, de búján tenyész tavasszal, ha a telen által hőlépel fedé; el-

lenkezőleg sovány lesz a haitás, ha maga a tél száraz volt. Ilyen a gyermek is.*

De már Aristoteles is megjegyzi IX. feje, hogy az élvezetből nem sok kell az élethez, legyen az inkább fűszer, mint a só az ételben. Itt is a játékoknak észlezerő be-berendezésétől függ az eredmény. A játékok rendezésénél 1) első kötelesség kerülni minden természetellenest. Utánaozzuk magát a gyermeki természetet és kerülnünk mindent, ami ezzel ellenkezik. 2) Kerüldünk minden, ami messziről is érköletlenességre vezetne. 3) Legyen rend a játéokban, mert e nélkül nem bír fejlesztő, hanem csak bomlasztó hatással. 4) Feleljen meg rendeltetésének, mely nem egyéb, mint az előírtak érték megújítása. Tehát csak akkor használható, midőn már a kötelességek elég tettezet. Tullius is azt tartja, hogy »a játék és tré-fával szabad ugyan élni, de csak mint az álom és a többi nyugalommal, vagyis midőn a komoly dolgoknak már eleget tet-tünk.« 5) Hogy megfeleljünk a helynek is.

A körültekintő és tapintatos nevelő könnyen meg fogja találni a módját, hogy a játéknak meg legyen az említettük hatása, de egyuttal tekintélye se szenvedjen csorbát

Sediba leván,
tanító.

Közgazdaság.

Az 1888-ik évi pécsi általános mű-, ipar-, termény- és állattakliallítás.

1) Az 1888 ik évi pécsi általános ipar-, termény- és állattakliallítás Pécs sz. kir. város és Baranyamegye törvényhatóságának párt-fogása alatt Péceset a városi tornatérén, az azon levő középületekben (a gyermekker-ti helyiségekben, a színpörben), és a még építendő kiállítási csarnokokban tartatik meg. — (Egészben 12,600 m² méter nagyságu terület bocsajtatott rendelkezésre.)

2) A kiállitás 1888. évi augusztus hó 12-16l számítandó 4 héten át vagyis 1888. szept. hó 9-ig tart. Az egyes időszaki kiállítá-sok ideje külön szabályzatok által hatá-rozattik meg.

3) Kiállithatók; a) Baranyamegyéből minden mezőgazdasági, borászati, erdőszeti, bányászati és egyéb östermelési termény, valamint állatok.

b) Külföldről az a) pont alatt felsorolt termények csak annyiban, a mennyiben azok Magyarországon csak igen gyéren vagy épen nem fordulnak elő.

c) Kézmű- és gyáriparcikkék Baranya-Somogy- és Tolnamegyék, vagyis a pécsi kereskedelmi és iparkamara egész területéről. d) Magyarországon egyéb megyéiből olyan iparcikkék, melyek az 1881. évi XLIV. t. ec. alapján állami kedvezményekben részesülo gyárakban állittattak elő.

e) A királyhagyon túl levő megyékből fonó-, szövő- és bőriparcikkék.

f) Háziparicikkék Magyarországon minden vidékéről.

g) Uj találmányu iparcikkék, uj szerkezetű ipari munkagépek és szerszámok Magyarországon minden vidékéről és a külföld-ről is.

h) Művészeti és régészeti tárgyak Magyarországon egész területéről.

i) Pécs-Baranya tanügyi állapotát fel-tüntetű tárgyak.

A kiállitásra vonatkozó levelezések a pécsi kiállitás végrehajtó bizottsághoz is ténendők.

A kiállítási bejelentések a végrehajtó bizottsághoz intézendők és pedig 1887. évi december hó 15-ig.

A kellő időben bejelentett és elgoda-gott tárgyak legkésőbb 1888. évi július hó 30-ig bérmetvél küldendők be a kiállítási végrehajtó bizottsághoz.

A kiállított tárgy fejében fizetnek: a kiállitásra rendelt termekben, csarnokok-ban és a szobákban:

I. a) a középben levő tárgy minden m² métere után 4 ftt.
b) fal mellett egy folyó méterért 1 és fél m. magassáig 2 ftt.

* Nem tartoztatnak meg magukat még egy észrevételül. A törvény megtiltotta a botbűntetést. De sok paeagogus folyótan panaszolódik, hogy a mióta a drasztikus győzteser kiküszöböltek az iskolából, azóta nagyon nehezen tarthatja fenn a disziplínát. Ime! a játékokból való eltűlés igen sikerűs büntetés lenne az engedetlenek vagy hanyagokra.

17. 787 hr. sz. 4-ik légakna területe 175 négyzetööl 3 ft. árban.

18. 969, 967, 968 hr. sz. 5-ik légakna területe 289 négyzetööl 4 ft. árban.

19. 4884 hr. sz. garáni altárna kifolyása 230 négyzetööl 5 ft. árban.

20. 813, 831 hr. sz. meddő terület 129 négyzetööl 2 ft. árban.

Arverezni szándékozik tartoznak az ingatlan becsárának 10 szazalékát készpénzben vagy az 1881. t. cz. 42. §-ban jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333 szám alatt kelt igazságügyi-ministeri rendelet 8. §-ban kijelölt óvadékképes értékpapirban a bányahivatal kiküldöttjének kezébe letenni.

Az árverés befejeztével köteles a vevő az általa megvett ingatlan értékeinek felét, melybe az árverés előtt letett 10 szazalék beszámíttatni fog, készpénzben a bányahivatal kiküldöttjének kezébe, a második felét pedig az erre néve kötendő szerződés végleges jóváhagyása után a selmeczbányai m. k. bányakerület főpéntárnál lefizetni, melynek hivatalos nyugtával igazolandó megtörténté után a megvett birtok a vevőnek átadandó lesz.

Az ezen üzletből eredő bélyeg és egyéb illetékeket a vevő viseli.

Szélelőnap 1887. November 2-án.

Magy. k. bányahivatal.

4174 szám
1887. tk.

Arverési hirdetményi kivonat.

A lasztniklói kir. bíróság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Treták János s neje végrehajlatónak Harich szül. Hajurka Zeuzai s társai végrehajlati szüvedő elleni 53 ftr. lökövetelét és járnélkai iránti végrehajlati ügyében a rózsáhegyi kir. törvényszék (a lasztniklói kir. járásbírósiág területén lévő Kvaosanban fekvő, a kvaosani 16 számú tjkvben foglalt s Harich szül. Hajurka Zeuzai, Hajurka János, Hajurka Maria, kk. Hajurka Istvá s kk. Hajurka Anna nevére egészen írt következő ingatlanra még pedig A I 1 sor, 29 hrsz. 11b öszeír. sz. ház, 2 sor, 27 hrsz. magtár, 3 so, sz. 30 hrsz és 4 sor, 32 hrsz. kert a belsőegben bellekre 300 ftr. kiküldési árban, és a száma tjkvben A I 9/4 nr. t. l. 5-49, 52-63 sor, a. foglalt ingatlanra 178 ftr. kiküldési árban elrendelt, és hogy a fentebb megjelölt ingatlan az 1888. évi Január hó 2-ik napján délelőtti 9 órakor Kvaosan közegben megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kiküldési áron alól is eladandó fog.

Arverezni szándékozik tartoznak az ingatlan becsárának 10 szazalékát vagyis 30 forint, és 17 forint 80 krt készpénzben vagy az 1881-ik LX. t. cz. 42-ik §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333 szám alatt kelt igazságügyi-ministeri rendelet 8. §-ban, kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezébe letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróság-ol előleges elhelyezéséről kiállított szabályszert elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Liptó-szt.-Miklós 1887 október 15. napján.

A lasztniklói kir. bíróság mint tkvi hatóság.

Jeszenszky,
kir. albjúr.

2876 sz.

Hirdetmény.

Turócmezgye szolgazsemélyezete 1888-ik évi ruházati szükségletének biztosítása végett megtartandó árlejtés

határnapjánál f. évi november hó 16-ik napjának d. e. 10 órája tüzvetűen ki, a vállalkozni óhajtok felhívomnak, hogy ezen időre, 100 ftr. köthér illetve bánatpénzzel ellátva, a mezgye alispáni hivatalához jelenjenek meg.

A szállítandó ruhanevetek mennyisége, valamint a további feltételekről tudomás a hivatalos órak alatt hi valatomnál szereshető.

Tur.-Szt.-Mártonban, 1887. évi Október hó 15-én.

L. Hozzky,

alispán.

2875 sz.

Hirdetmény.

Turócmezgye alispáni hivatala részéről, a szükséglet kemény tüzelőfa és iroai anyagcsere 1888. évi szükségletének biztosítása czéljából f. évi november hó 16-án d. u. 2 órakor, az alispáni hivatalnál megtartandó árlejtéshez a vállalkozni kívánók ezenmel hozzáadásással meghívomnak, miszerint a tüzelőfa szükségletét 50 ftr. és a világitási s iroai anyagcsere szükségletét ugyancsak 50 ftr.nyi bánatpénz és biztosíték letétele mellett külön-külön fognak árlejtés alá bocsátatni.

Tur.-Szt.-Mártonban, 1887. évi Október hó 15-én.

L. Hozzky,

alispán.

2877. szám.

Arverési hirdetmény.

A selmeczi kir. járásbírósiág mint telekkönyvi hatóság részéről közhírré tétetik, miszerint önkéntes árverés a selmeczi kir. járásbírósiág területén lévő Ravasz Sándor, Ravasz Bielik Ilona, Ravasz Balkovics Gizella, Ravasz Aranka, Ravasz Gabriella és Ravasz Hermína tulajdonához tartozó a selmeczi 35 számú tjk. A 7 sor, 64 i hely. szám alatt foglalt Selmezei belvárosi kőrház utczában lévő 64 i számmal jelzett ház, udvar és kertje nézve az 1887. November hó 21-én reggeli 9 órára a selmeczi kir. járásbírósiág mint telekkönyvi hatóságánál tüzetik ki.

Kiküldési ár 1800 ftr. adószertinti becsar melyen felül legköbbit ígérnek — az utóajánlatnak feltartása mellett — eladandó fog.

Arverezni szándékozik tartoznak 1800 ftr. becsárának 10 szazalékát készpénz vagy óvadékképes értékpapirban bánatpénzzel az árverésnek megkezdése előtt letenni.

Vevő köteles az ígért vételért 8 szaz. kamatosról az árverés napjától számítva 90 napon belül a selmeczi kir. adóhivatal mint bírói letéti pöntárnál kérvény mellett lefizetni.

Az árverési feltételeknek többi pontjai ezen eljáró bíróságnál és Selmeze városi tanácsánál megtekinthetők.

Selmeczen 1887. évi Október 31-én.

Heyder,

kir. bíró.

Selmecsibányán az alsó utczában lévő BOGYA-házban 65. sz. alatt 2 szoba és konyha, éleskamara, esetleg a két szoba butorozatlan magányos urak részére azonnal bérebeadó. — Bővebbet ERTL VILMOS úrnál ugyanott. 1-2

Gyors és biztos segély gyomor-bajok és azok következményei ellen.

Az egészség fentartása.

egyes egyedül csak a jó emésztés fentartása és előmozdítása alapszik, mert a jó egészség és a testi és lelki épégnek ez az alapfeltétele. Az emésztés szabályozása, a kello vérvégzés elérésére, a megromlott és hibás véralkatrészek eltávolítására a legjobbnak bizonyult háziser, a mar évek óta ismeretes s közkedvelt

Dr. ROSA életbalsama,

mely a leghasznosabb s a leggyógyhatásosabb gyógyítvekből a legnagyobb gondal készíte, teljesen megbízhatóan a legjobbnak bizonyult be mindennemű emésztési bántalmaknál, nevezetesen az étvágy-hiány, savanyu felbőgés, a puffadás, émelygés, has- és gyomorfájás, a gyomorgörgés, a gyomornak ételleli túlterhelése, az elnyalkosodás, a vértelődés, aranyeres bantalom, a női betegségek, bélbajok a riszkór- és lépőkornal (emésztési zavarok következtében), ez az emésztés összes működésére énkéntleg hat, tisztá és egészséges vért hoz létre s a beteg testnek előbbeni ereje és egészsége ismét megadatik. Ezen kitűnő hatásánál fogva tehát ez máris a legjobbnak bizonyult s a legbiztosabb nép- és házi gyógyszeré vált s általános elterjedésnek örvend.

I palacknál 50 krajczár, dupla üveggel 1 forint.

Több ezer elismerő s dicsérő írt van kitéves szives betekintés végett. — Bérmen-tes levelebeli megkeresésekre utavetel mellett mindenhova megküldetük.

Óvás! Minden kellemetlen félreértés kiküldése végett felkérem a t. vevőket, mindenütt határozottan csak **Dr. Rosa életbalsamát** kéri Fragner B. gyógyszeráróhól Prágában, mivel azt tapasztaltam, hogy némely helyen, ha csak egyszerűen életbalsamot kérnek s nem teszik hozzá, hogy **Dr. Rosa-féle életbalsamot**, akármilyen hatás-éklülí keverék lesz adva.

Dr. Rosa életbalsama kapható a főraktárban: Fragner B. gyógyszeráróhól Prága, Kleinszte Spornagasse sarkán 203. sz. — Budapestben Török Jozsef gyógyszerésznél, Pérgen Palesch A. gyógyszerésznél.

Minden gyógyszer, valamint a fúszkereskedések legnagyobb része faktáron tartja ezen életbalsamot.

Ugyanítt kapható még:

Prágai egyetemes házi-kenőcs,

biztos és kipróbált szer gyulladáson, sebek és daganatok gyógyítására. Biztos sikerrel alkalmazható a nők mell-gyulladás, tejeredése és keményedésénél, a gyermek elválasztásánál, genyedsnél, vérdaganatoknál, genyefekadásoknál és pokolvarnál, valamint körümdaganatnál s az ugynevezett körümdaganatoknál a kézen vagy lábón; keményedéseknel, duzzadásoknál, mirigydaganatoknál, szálonna-dagnál, holttemetnél, közsvényes és czúros daganatoknál; időleges esakló-lóbnál, a láb, térd, kéz, csipők; fiamodásoknál; a fekvéstől kibesebbedésk; kipullott láb- és tyukszemre; feltört kezek és somóforma cserapedésnél; rovarsépek által okozott daganatoknál; régi vagy genyéd sebeknél; takos daganatoknál; feltört lábknál és esonhártya-gyulladásnál stb. — Minden gyulladás, daganat, keményedés, duzzadás a legrovidebb idő alatt gyógyíthatik, a hó az onban mar a genyepződés beállott, a daganat a legrovidebb idő alatt fájdalom nélkül felszívja és meggyógyítva lesz.

25 és 35 krajczár szelenczkébe.

Fül-balsam. A legkipróbáltabb és számos kísérlet által mint legmegbízhatóbb szer ismeretes a nehéz hallás meggyógyítására s a teljesen elvesztett hallás visszazserésére

I palacknál 1 forint.

2-15

„BUDAPESTI UJSÁG“

Magyarország legolcsóbb és legelterjedtebb független néplapja.

Megjelenik naponta hétfőn és ünneppnap utáni napon is 20,000 példányban.

A **Budapesti Ujság** nemcsak a hazai, hanem a külföldi politikai és társadalmi eseményekről is leggyorsabb és legmegbízhatóbb tudósításokat közöl és a kérdések megvilágításáról elsősorú irók gondoskodnak, kiknek tollal egyedül az igazság és a nép valódi érdekeire való tekintet vezérli.

A „BUDAPESTI UJSÁG“

kitűnő vezér- és tárczazikkéken kívül közli az összes általános érdekek bíró bel- és külföldi napilíreket, a legújabb táviratokat, a kereskedelmi, ipari és közgazdasági tudósításokat, a lottó- és sorsjegyhuzásokat és az „Ingeny posta“ rovatában olvasói számára tért nyit ingyen üzenetváltásokra, gondos kivitelű képei pedig hó tükre képezik a felmerülő érdekesebb napi eseményeknek; közöl azonfelül a három regényt, melyek a mellett, hogy a társadalmi élet legkülönbözőbb mozzanatait esetelkik, irodalmilag is legmagasabb színvonalon állanak.

A „Budapesti Ujság“ karácsonykor egész, fél- és negyedévi előfizetők közt **3 tiarleteledíjat** fog kiosorolni, u. m.

1 arany órát, 1 arany karpereczet és 1 ezüst órát, melyek a nyertesek kívánatára a kiadóhivatal által be is váltatnak.

Előfizetési árak:

Egész évre — — 12 — ftr. Negyed évre — — 3 — ftr.
Fél évre — — 6 — ftr. Egy hóra — — 1 — ftr.

Egyes szám ára: 4 kr.

A BUDAPESTI UJSÁG kiadóhivatala, Budapest, Andrassy-ut 12. sz.